

Ігор Олегович **ТАРЛОПОВ**

к.е.н., доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5715-9675>

e-mail: tarlopov@ukr.net

СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ОСВІТИ НА ЗМІНУ ПРОПОЗИЦІЇ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА РИНКУ ПРАЦІ

Доведено особливу роль статистичного оцінювання впливу освіти на зміну пропозиції трудових ресурсів на ринку праці. Здійснено компаративний аналіз оцінювання впливу структури компетентностей та освіти обліковців та аудиторів на задоволення потреб ринку праці. Проведено анкетування серед 250 аудиторів – випускників Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара. Для аналізу даних використовувався Статистичний пакет для програми соціальних наук (SPSS). Використано такі статистичні інструменти: тест нормальності Колмогорова-Смирнова; коефіцієнт кореляції Пірсона для валідності; альфа Кронбаха для статистики надійності; частотний та описовий аналіз; T-тест. Надано рекомендації щодо покращення навчального процесу підготовки майбутніх обліковців та аудиторів.

Ключові слова: статистичне оцінювання, компетенція, освіта, ринок праці аудитор

ВСТУП

Бухгалтерська освіта відіграє важливу роль у забезпеченні бухгалтера та аудитора необхідними знаннями, навичками та компетенціями, які є необхідними для ринку праці. Ці навички, знання та компетенції вважаються основою, яку бухгалтери використовують для вдосконалення поточної практики бухгалтерського обліку. Важливість бухгалтерської освіти можна побачити зі здатності бухгалтерів додавати вартість підприємствам, де вони працюють, і здатності бухгалтерів покращувати застосування поточних практик бухгалтерського обліку з метою досягнення бізнес-цілей.

Важливість висококваліфікованих бухгалтерів з'явилася у сучасному бізнес-середовищі з різних причин, здебільшого через складність бізнес-операцій. Крім того, чинні стандарти бухгалтерського обліку вимагають справедливого розкриття всієї фінансової інформації. І це можна досягти лише за наявності висококваліфікованих бухгалтерів, які знайомі як зі стандартами бухгалтерського обліку, так і з конкретними вимогами бізнесу. З метою гарантування випуску університетів кваліфікованих студентів, необхідно зосередитися на різних аспектах навчання, в яких прикладні навчальні програми з бухгалтерського обліку повинні відповідати потребам ринку праці.

Загальну увагу в бухгалтерській освіті зосереджено більше на практичній стороні, а не на теоретичній, й існує розрив між фактичними знаннями, отриманими студентами, та вимогами бізнес-середовища. Сфера бухгалтерського обліку має велике значення у багатьох країнах. Країни, що розвиваються, потребують більше зусиль, щоб повністю реформувати цю сферу для задоволення потреб й вимог бізнесу та досягнення кращої якості.

Т.М. Гнатюк, В.В. Шкроміда, Н.Я. Шкроміда та М.М. Васильюк акцентують, що через нездатність університетської бухгалтерської освіти, яка наповнена дозвільними практиками та бюрократичними регламентами, своєчасно реагувати на зміни, що відбуваються у професії бухгалтера, частина її здобувачів втрачає професійну орієнтацію, яку сформовано на

момент вступу до закладу освіти під впливом соціального середовища [1].

О.В. Костенко визначає актуальність впровадження в освітню практику України компетентнісного підходу, яка зумовлена стрімким соціальним, технологічним і політичним розвитком світу, який вимагає від випускника володіння сучасними якостями і вміннями: бути гнучким, мобільним, вміти презентувати себе на ринку праці; використовувати знання як інструмент для вирішення життєвих проблем; приймати нестандартні рішення й нести за них відповідальність; володіти комунікативною культурою, вміти працювати у команді; вміти виходити з будь-яких конфліктних ситуацій; вміти здобувати, аналізувати інформацію, застосовувати її для індивідуального розвитку та самовдосконалення; володіти навичками критичного мислення з метою розумного використання інформації та контролю потоку інформації [2].

Н.Г. Мельник встановила, що головне значення у стратегії розвитку бухгалтерських компаній та фахівців у сфері обліку матиме освоєння новітніх технологій, м'яких навичок (soft skills), професійної гнучкості [3]. Автор обґрунтувала, що зміна пріоритетів дозволить перетворити виклики, які стоять перед бухгалтерською професією, на її переваги на ринку праці [3].

О.В. Карпенко, І.Й. Плікус та Д.В. Головіна на основі міждисциплінарного дослідження проаналізували вплив цифрової економіки на зміну структури ринку праці, надали прогноз попиту на перспективні компетентності [4]. Автори довели, що досягнення стійкості та ефективності ринків праці не тільки дасть змогу реагувати на зміни кадрового попиту, що зумовлено цифровізацією, а й стане передумовою соціальної стабільності [4].

Н.М. Позняковська зазначає, що проблеми вдосконалення якості освіти, посилення практичної підготовки здобувачів вищої освіти доцільно розв'язувати у контексті імплементації вітчизняного законодавства до Міжнародних стандартів світи (МСО): наближення змісту освітньо-професійних програм до МСО надасть змогу скоротити тривалість входження у професію [5].

Контент-аналіз наукових досліджень дає змогу за-

значити, що не існує єдиної методики оцінювання впливу освіти на умови забезпечення потреб ринку праці. Кожна окрема методика оцінювання має певні переваги та недоліки. Тому вважаємо, що необхідні подальші дослідження з пошуку сучасних інструментів, особливо в частині кількісно-якісного оцінювання трудових ресурсів на всіх життєвих циклах індивідууму.

МЕТА статті – дослідити стійкість кваліфікації випускників бухгалтерського обліку відповідно до потреб ринку праці.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідний план дослідження важливий для визначення типу необхідних даних, методу збору даних і типу методики вибірки. У цьому дослідженні застосовувався кількісний дизайн дослідження. Він може відповісти на запитання про зв'язки, які існують між змінними, щоб з'ясувати, передбачити, а також контролювати явища. Так, кількісний дизайн дослідження є відповідним методом для цього дослідження, оскільки дає змогу перевірити зв'язок між змінними за допомогою статистичних підходів. Це відповідає головній меті цього дослідження, яке зосереджено на вивченні оцінки бухгалтерської освіти та ступеня сумісності з потребами ринку праці. Кількісне дослідження також дає змогу здійснювати аналіз на великій вибірці для узагальнення результатів серед сукупності.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розмір сукупності цього дослідження складається з 250 зовнішніх аудиторів. Відповідний розмір вибірки для розміру генеральної сукупності становить 250. Для аналізу даних використовувався Статистичний пакет для програми соціальних наук (SPSS). Використано такі статистичні інструменти: тест нормальності Колмогорова-Смирнова; коефіцієнт кореляції Пірсона для валідності; альфа Кронбаха для статистики надійності; частотний та описовий аналіз; Т-тест.

Конструктивна перевірка включає змістову, конвергентну та дискримінаційну валідність [6]. Так, забезпечено валідність анкети, перевірено валідність змісту, початкову версію анкети попередньо перевірено та переглянуто різними академічними особами, чії примітки, зауваження та коментарі враховано до створення остаточної версії анкети [7, 8]. Альфа-аналіз Кронбаха спочатку використовувався як загальний підхід для забезпечення надійності опитування, а потім використовувався підтверджувальний факторний аналіз

(CFA). Альфа Кронбаха використано для виконання надійного тесту, оскільки вимірює внутрішню узгодженість конструкції. Щоб вказати прийнятний ступінь надійності, потрібен альфа-коефіцієнт щонайменше 0,70 [9].

Табл. 1 показує значення альфа Кронбаха для кожного поля (включаючи всю анкету).

Діапазон, зазначений у табл. 1, вважається високим; надійність гарантується з кожного поля анкети. Альфа Кронбаха дорівнює (0,931) для всієї анкети, що свідчить про високий рівень надійності всієї анкети. Так, опитувальник підтвердив свою валідність і надійність.

У табл. 2 наведено результати тесту Колмогорова-Смирнова на нормальність.

P-значення кожної змінної перевищує 0,05 рівня значущості, тому для цих змінних розподіл виконується звичайним способом. Параметричні тести використовуються для виконання статистичного аналізу даних.

У табл. 3 наведено результати аналізу даних для аспекту (навички випускників бухгалтерів).

За результатами аналізу цього аспекту встановлено: середнє значення (навички випускників бухгалтерського обліку) = 3,86, тестове значення = 16,5 і P-значення = 0, – що більше рівня значущості 0,05. Респонденти вважають відповідність навичок випускників бухгалтерів потребам ринку праці.

Середнє значення пункту (2) «Мій університет сприяв покращенню моїх навичок і здібностей стосовно аналізу фінансових операцій в організаціях» = 4,11, тестове значення = 19,3 і P-значення = 0,353, – що перевищує рівень значущості 0,05. Респонденти вважають внесок університету в розвиток компетенцій високим.

Середнє значення пункту (5) «Університет допоміг мені покращити мої здібності дотримуватись термінів для досягнення необхідних результатів» = 3,37, тестове значення = 7,0 і P-значення = 0, – що перевищує рівень значущості 0,05. Респонденти вважають внесок університету в цьому пункті помірним.

ВИСНОВКИ

Аналіз даних показав, що внесок університету у вдосконалення навичок випускників бухгалтерського обліку є високим, середнє значення (навички випускників бухгалтерського обліку) = 3,86, тестове значення = 16,5 і P-значення = 0.

Таблиця 1 – Альфа Кронбаха для кожного поля анкети [авторські розрахунки]

№ з/п	Поле	Альфа Кронбаха
1	Навички випускників з бухгалтерського обліку	0,944
2	Придатність навчальних програм з бухгалтерського обліку	0,931
Всі пункти анкети		0,931

Таблиця 2 – Тест нормальності Колмогорова-Смирнова [авторські розрахунки]

№ з/п	Поле	Kolmogorov-Smirnov	
		Статистика	P-значення
1	Навички випускників з бухгалтерського обліку	1,199	0,115
2	Придатність навчальних програм з бухгалтерського обліку	1,007	0,264
Всі пункти анкети		1,103	0,189

Таблиця 3 – Тест нормальності Колмогорова-Смирнова [авторська розробка]

№ з/п	Навички випускників бухгалтерів	Середній	S. D	Тестове значення	P-значення (Sig.)
1	Мій університет зробив внесок у вдосконалення моїх навичок стосовно практик бухгалтерського обліку, які застосовуються в організаціях.	3,93	0,84	16,5	0
2	Мій університет сприяв покращенню моїх навичок і вмінь аналізувати фінансові операції в організаціях.	4,11	0,86	19,3	0
3	Університет допоміг мені вдосконалити навички користування статистичними програмами та програмами бухгалтерського обліку.	3,86	0,74	17,4	0
4	Мій університет допоміг мені набути навичок фінансового аналізу та писати обґрунтовані та чіткі звіти.	3,88	0,78	16,8	0
5	Університет допоміг мені вдосконалити мої здібності дотримуватись термінів для досягнення необхідних результатів.	3,37	0,79	7	0,01
6	Університет надав мені необхідні знання для виявлення фінансових операцій, які можуть призвести до спотворення у фінансових звітах.	3,94	0,8	17,5	0
7	Університет допоміг покращити мої навички стосовно роботи з людьми з різним культурним та інтелектуальним походженням.	3,88	0,82	16	0
8	Мій університет допоміг мені вдосконалити свої управлінські навички (планування, прийняття рішень і моніторинг).	3,89	0,78	17	0
Всі предмети поля		3,86	0,8	16,1	0

Крім того, результати аналізу даних також виявили позитивні відгуки про внесок університету у підвищення кваліфікації випускників бухгалтерів, результати показали, що університет відіграє високу роль, середнє значення (придатність навчальних програм з бухгалтерського обліку) = 3,67, тестове значення = -12,5 і P-значення = 0.

За результатами досліджень можна надати такі рекомендації.

Приділяти додаткову увагу вдосконаленню навичок випускників бухгалтерського обліку, вдосконалення технічних і функціональних навичок студентів шляхом зосередження уваги на вдосконаленні вміння студентів-

бухгалтерів використовувати інформаційні технології та бухгалтерське програмне забезпечення.

Рекомендується покращити співпрацю між університетами та приватним сектором з метою вдосконалення поточних освітніх програм та пов'язати це з потребами ринку праці.

Створення комітету з питань бухгалтерського обліку, до складу якого входять професійні бухгалтери як керівники. Ці керівники повинні бути експертами в цій галузі та мати міцний загальний контроль знань і технічної експертизи; все це має бути у гармонії з потребами ринку праці.

Список використаних джерел

1. Гнатюк Т.М., Шкроміда В.В., Шкроміда Н.Я., Василюк М.М. Бухгалтерська освіта в Україні: тенденції та перспективи. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. № 17. С. 246–256.
2. Костенко О.В. Структура компетентностей майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних. *Академічні студії. серія «Педагогіка»*. 2022. № 1. С. 35–41.
3. Мельник Н.Г. Тенденції та виклики розвитку бухгалтерської професії. *Бізнес-Інформ*. 2019. № 9. С. 200–205.
4. Карпенко О.В., Плікус І.Й., Головіна Д.В. Цифрова економіка: виклики для освіти та ринку праці в Україні (на прикладі обліково-фінансових спеціальностей). *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5. С. 220–228.
5. Позняковська Н.М. Професійна бухгалтерська освіта за міжнародними стандартами. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2018. № 3 (83). С. 160–168.
6. Кулик В.А. Реформування системи бухгалтерської освіти в Україні в умовах інформатизації суспільства. *Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 1 (79). С. 164–171.
7. Пилипенко О.І., Юрченко О.А. Удосконалення професійної освіти бухгалтерів для дієвого функціонування системи економічної безпеки підприємств. *Статистика України*. 2020. № 2–3. С. 148–154.
8. Лобода Н., Ігнатишина В., Беднарчук В. Розвиток бухгалтерської професії в Україні: сучасні тенденції. *Молодий вчений*. 2019. № 11 (75). С. 534–537.
9. Тарлопов І.О. Статистичне оцінювання інвестиційного співробітництва між Україною та країнами ЄС. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 2-1 (103). С. 91–96.

References

1. Hnatiuk T.M., Shkromyda V.V., Shkromyda N.Y., Vasyliuk, M.M. Accounting education in Ukraine: trends and prospects. *Actual problems of the development of the economy of the region*. 2021. № 17. pp. 246–256. (in Ukrainian).

2. Kostenko O.V. Structure of competences of future accountants on registration of accounting data. *Academic studies. "Pedagogy" series*. 2022. № 1. pp. 35–41. (in Ukrainian).
3. Melnyk N.H. Tendencies and Challenges in Development of the Profession of Accountant. *Business-Inform*. 2019. № 9. pp. 200–205. (in Ukrainian).
4. Karpenko O.V., Plikus I.Y., Holovina D.V. Digital economy: challenges for education and labor market in Ukraine (by the example of accounting and financial specialties). *Pryazovskyi Economic Bulletin*. 2019. № 5. pp. 220–228. (in Ukrainian).
5. Pozniakovska N.M. Professional accounting education of international standarts. *Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management*. 2018. № 3 (83). pp. 160–168. (in Ukrainian).
6. Kulyk V.A. Reformation of accounting education in Ukraine under the informatization of society. *Scientific Bulletin of PUET. Series "Economic Sciences"*. 2019. № 1 (79). pp. 164–171. (in Ukrainian).
7. Pylypenko O.I., Yurchenko O.A. Improving the professional education of accountants for the effective operation of the economic security system at company level. *Statistics of Ukraine*. 2020. № 2–3. pp. 148–154. (in Ukrainian).
8. Loboda N., Ihnatyshyna V., Bendarchuk V. Accounting profession development in Ukraine: current trends. *Young scientist*. 2019. № 11 (75). pp. 534–537. (in Ukrainian).
9. Tarloпов I.O. Statistical evaluation of the investment cooperation between Ukraine and EU countries. *Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade. Series "Economic Sciences"*. 2021. № 2-1 (103). pp. 91–96. (in Ukrainian).

Ihor TARLOPOV

PhD in Economics, Associate Professor, Oles Honchar Dnipro National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5715-9675>

e-mail: tarloпов@ukr.net

STATISTICAL EVALUATION OF THE IMPACT OF EDUCATION ON CHANGES IN LABOR SUPPLY IN THE LABOR MARKET

Introduction. The particular role of statistical evaluation of the impact of education on changes in the supply of labor resources in the labor market is corroborated in the presented paper. A comparative analysis is conducted related to the evaluation of the impact of the structure of competencies and education of accountants and auditors on meeting the demands of the labor market. The presented study employed the quantitative research design. It allows to provide replies to questions concerning the relationships existing between variables in order to elucidate, predict and control the respective phenomena.

The purpose of the paper is to investigate the sustainability of qualifications among accounting graduates in accordance with the demands of the labor market.

Results. The authors deem it necessary to conduct further research for the purpose of searching for modern tools, particularly in terms of quantitative and qualitative evaluation of human resources at every life cycle of an individual. A survey was carried out among 250 auditors - graduates of Oles Honchar Dnipro National University. The Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) was utilized for data analysis. The following statistical tools were employed: Kolmogorov-Smirnov test for normality; Pearson correlation coefficient for validity; Cronbach's Alpha for reliability statistics; frequency and descriptive analysis; T-test.

Conclusion. The analysis of the data showed that the university's contribution to improving the skills of accounting graduates is high, with the mean value (skills of accounting graduates) amounting to 3.86, the test value = 16.5 and P-value = 0. Furthermore, the results of the data analysis also identified positive feedback with regard to the university's contribution to the professional development of accounting graduates, with results showing that the university plays a prominent role therein, the mean value (suitability of accounting curricula) equals 3.67, test value=-12.5 and P-value=0. Recommendations were provided for the improvement of the educational process related to professional training of future accountants and auditors. Prospects for further research lie in the analysis of the compliance of accounting curricula employed in universities with the demands of the labor market.

Keywords: statistical evaluation, competency, education, labor market, auditor